

Az edények formavilága letisztultabbá, kerekdedebbé és simább felületűvé vált, szemben a *Jōmon*-korszak karakteres kötéllyomatos, díszes agyagárúival. Emellett a kerámiakészítés technológiai színvonala is jelentős fejlődésen ment keresztül.

A kultúra elnevezése a Tokióban található *Yayoi-chō* nevű városrészhez köthető, ahol először azonosították e korszak tárgyi emlékeit a Tokiói Egyetem közelében végzett ásatások során.

A *Yayoi*-kultúra egyik fontos jellemzője a fémművesség megjelenése. E korszakból számos bronz tárgy került elő, köztük bronzkardok (*dōken* 銅劍), bronzlándzsák (*dōhoko* 銅矛), bronz tükrök (*dōkyō* 銅鏡), valamint a rituális célokra használt, harang alakú bronz hangszerek (*dōtaku* 銅鐸). E tárgyak technológiája eredetileg kínai és koreai hatásokra vezethető vissza; a *Yayoi*-korszak elején még importálták őket, de a korszak késői szakaszában Japánban is megindult ezek helyi előállítás.

Habár viszonylag kevés vasból készült tárgy került elő a *Yayoi*-rétegekből, a régészeti kutatások alapján feltételezhető, hogy a vas már ebben az időszakban is jelen volt, még ha nem is terjedt el olyan mértékben, mint a bronz.

Himiko (卑弥呼)

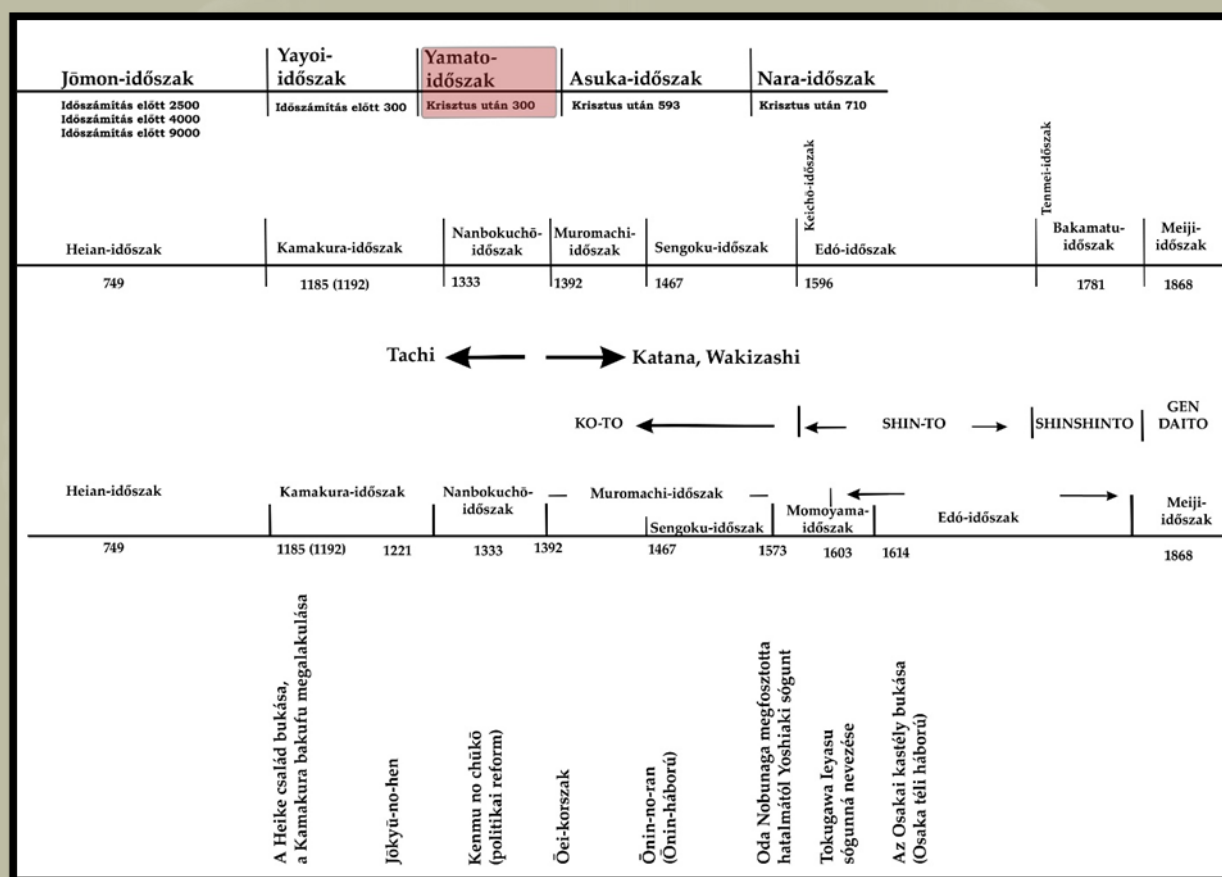
A kínai „*Gishi Wajinden*” (魏志倭人伝) című történeti forrás szerint, amely a „*Wei* krónikák – A *wa* nép leírása” néven ismert, Kr. u. 300 körül a japán szigetvilágban létezett egy *Yamataikoku* (邪馬台国) nevű államalakulat. Ez a királyság mintegy 30 kisebb tartomány fölött gyakorolt ellenőrzést, és a kínai beszámoló szerint Japán egyik legjelentősebb hatalmi központja volt ebben az időszakban.

A *Yamataikoku* uralkodója egy *Himiko* (卑弥呼) nevű nő volt, akit szűz sámánként írnak le, aki vallási és politikai vezetőként egyaránt tevékenykedett. Kr. u. 239-ben követeket küldött a kínai *Wei*-dinasztiához, akik ajándékokat vittek a császárnak. *Himiko* válaszul megkapta a „A *wa* nép királynője, aki barátságos a *Wei*-dinasztiával” (親魏倭王) címet, valamint ajándékként egy bronztükröt és egy hosszúkardot, amelynek hossza öt kínai láb volt (kb. 115–120 cm).

Yamataikoku pontos földrajzi elhelyezkedése mindmáig vitatott. Bár a „*Gishi Wajinden*” részletesen leírja az oda vezető utat, a szöveg értelmezése bonyolult: ha szó szerint követjük az útvonalleírást, az *Kyūshū* szigetétől délre, az óceán közepén végződik, ami földrajzilag nem tűnik megalapozottnak.

Ennek következtében a kutatók évszázadok óta vitatkoznak arról, hogy *Yamataikoku Kyūshū* területén, vagy inkább a *Kansai* régióhoz tartozó *Yamato*-síkságon helyezkedett-e el. A kérdés máig nyitott, és a japán korai államfejlődés kutatásának egyik legizgalmasabb problémája.

Yamato (大和) periódus 300 - 593 A. D.

A *Yayoi*-korszak végére Japán területe kisebb, önálló tartományokra tagolódott, amelyeket helyi földbirtokos nemesi családok, az úgynevezett *gōzoku* (豪族) klánok uraltak. Kr. u. 400 körül az egyik legerősebb ilyen klánnak sikerült egyesítenie a szigetország jelentősebb részét, és megalapította a *Yamato-chōtei*-t (大和朝廷), azaz a *Yamato* udvart. Ez az államalakulat tekinthető a japán császári intézmény első formájának, és a mai császári család eredete is erre az időszakra vezethető vissza.

A *Yamato*-udvar jelentős politikai és gazdasági hatalommal rendelkezett, amely lehetővé tette számukra, hogy hatalmas, földhalomszerű sírépítményeket, úgynevezett *kofun*-okat (古墳) emeljenek vezetőik számára.

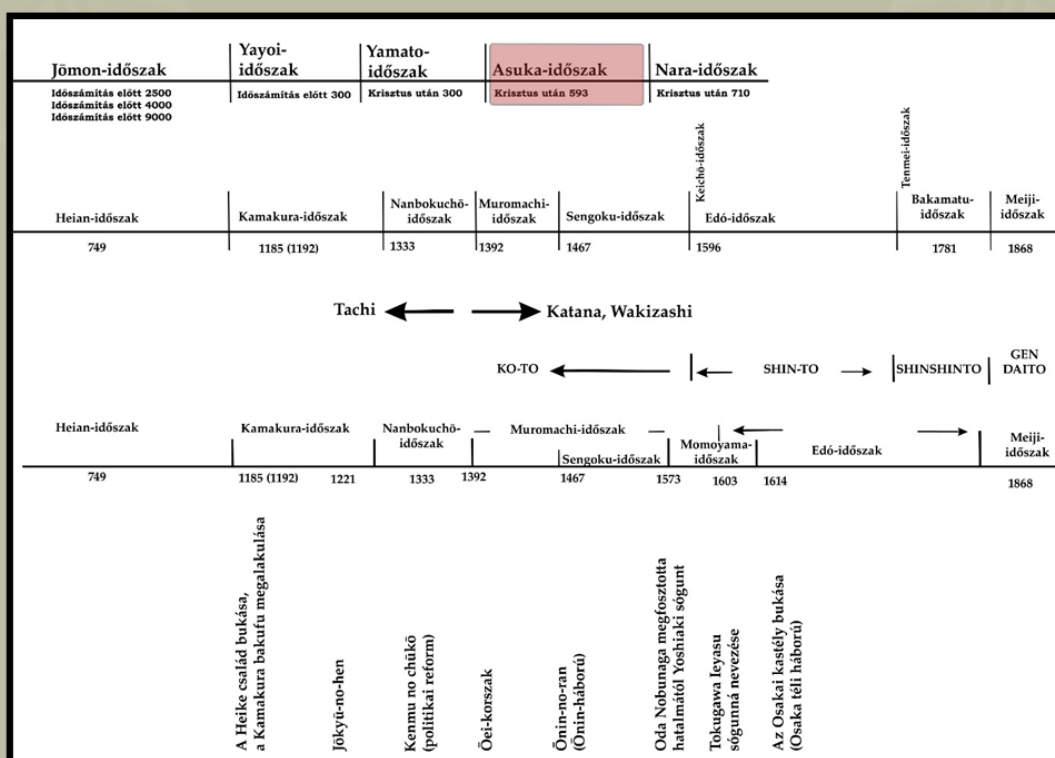
Az egyik ilyen figyelemre méltó lelet az *ōgonzuka kofun* (黄金塚古墳) Oszakában, ahol különböző régészeti tárgyakat tártak fel, köztük kardokat is. A kardok pengéit Kínában készítették, míg a markolatokat Japánban; az egyik markolat felületén egy stilizált házmotívum látható, amely a korabeli művészi megközelítést tükrözi.

A *kofun*-ból előkerült további tárgyak között páncélok, bronz tükrök, vasból készült szerszámok és ékszerek is találhatóak, amelyek mind a korai elit társadalmi státuszát és külkapcsolatait tükrözik.

A sírhalmokat gyakran övezték *haniwa* (埴輪) néven ismert agyagfigurák, amelyek változatos alakzatokat öltöttek: mosolygó emberalakokat, állatokat, házformákat, kardot viselő harcosokat, valamint egyszerű csőformájú objektumokat is készítettek. A kutatók úgy vélik, hogy ezek a *haniwa*-k több funkciót is betölthettek: egyrészt támfalként szolgálhattak a sírhalom stabilizálására, másrészt a szent és profán terek határát is jelölhették.

A tükrökön és kardokon található feliratok tanúsága szerint az 5–6. századra a kínai eredetű írásjegyek, azaz a *kanji* (漢字) már meghonosodtak Japánban, és használatuk fokozatosan elterjedt az elit rétegek körében.

Asuka (飛鳥) 593–710

A Yamato-korszak végén, hosszas hatalmi küzdelmeket követően, 593-ban – az ekkor kezdődő Asuka-korszak elején – *Shōtoku Taishi* (聖德太子) lett Japán régense. *Shōtoku* herceg jelentős reformokat vezetett be: ő fektette le a korai japán állam politikai rendszerének alapjait, és megalkotta Japán első írott alkotmányát, a híres Tizenhét cikkelyből álló alkotmányt (*Kenpō jūshichi jō*, 憲法十七條).

Régenssége alatt védelmezte és előmozdította a buddhizmus terjedését, amely ettől kezdve állami szinten támogatott vallássá vált.

Ennek szellemében épült fel az egyik legjelentősebb korai buddhista templom, a *Hōryū-ji* (法隆寺) Narában, amely ma is a világ egyik legrégebbi fából készült építménye. *Shōtoku Taishi* történelmi jelentőségét jól mutatja, hogy arcképe sokáig szerepelt a 10 000 jenes bankjegyen.

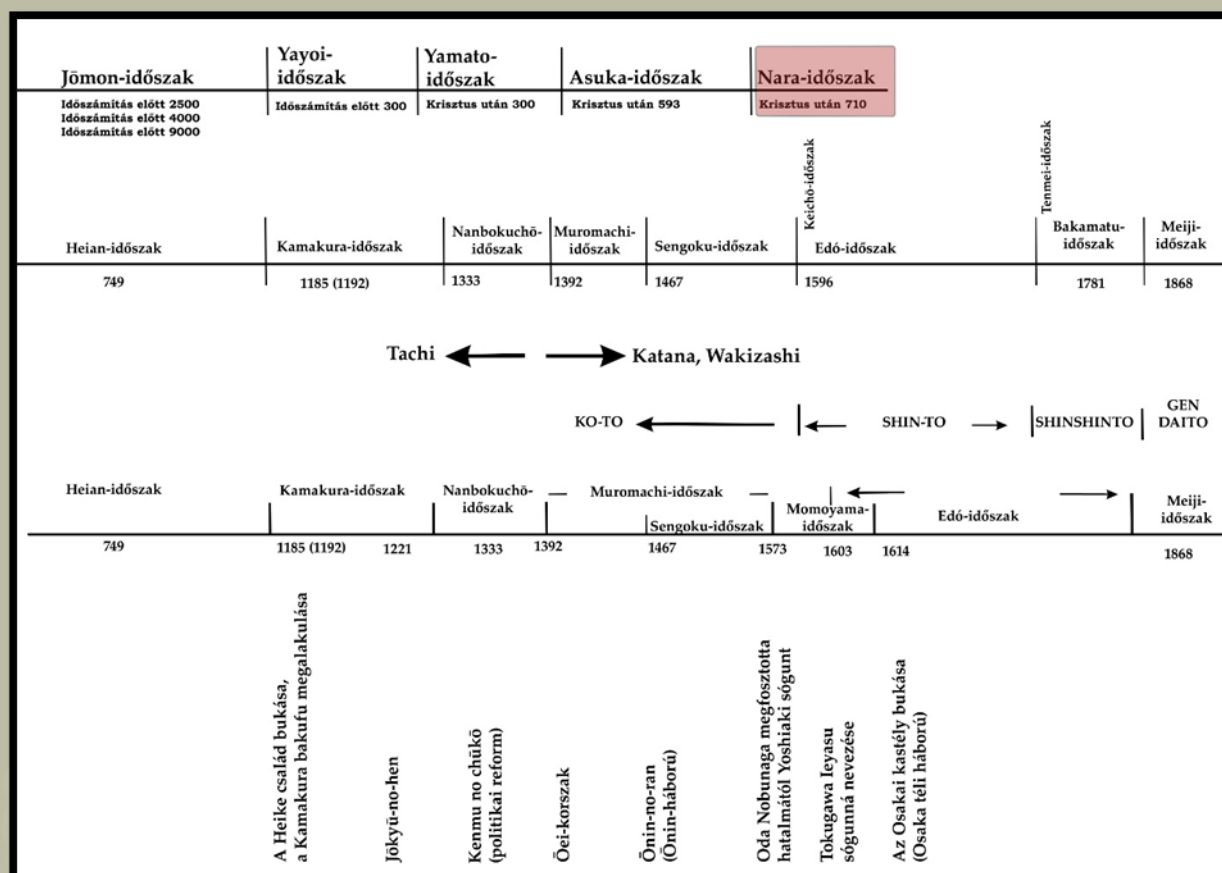
Az Asuka-korszakban különleges kardtípusok is elterjedtek, köztük a *kantō-tachi* (環頭太刀). E kardok egyik legjellegzetesebb sajátossága a gyűrű alakú markolatvég volt. A kard nevében a *kan* (環) jelentése „gyűrű”, míg a *tō* (頭) „fej” – azaz a „gyűrűs markolatvégű kard”.

Ezek a kardok általában egyenes pengéjűek voltak, és a markolaton gyakran feliratokat találunk, amelyek a császár nevét, az adott történelmi kort és számokat tartalmaznak. A számjegy rendszerint az uralkodó trónon töltött éveinek számát jelöli. E kardok így nemcsak fegyverként, hanem szimbolikus, státuszt kifejező és rituális tárgyként is funkcionáltak, értékes forrásul szolgálva a korszak politikai és kulturális viszonyainak megértéséhez.

A japán egyenes kard markolatai, a *Kofun* korszakból 600 körül.

Nara (奈良) 710–794

Kr. u. 710-ben Japán fővárosát *Heijō-kyō*-ba (平城京), a mai Narába helyezték át, ami a *Nara*-korszak (710–794) kezdetét jelzi. Ebben az időszakban és az azt megelőző korokban használt kardtípusok közül kiemelkednek az úgynevezett *jōkō-tō* kardok (上古刀), amelyek egyenes pengéjűek voltak, és általában 25 hüvelyk (körülbelül 60–70 cm) hosszúságúak. Ezeket a kardokat rendszerint derékszíjra függesztve viselték, a pengével lefelé.

A *jōkō-tō* kardok egy része importált kínai eredetű volt, míg másokat Japánban készítettek, gyakran a kínai technológia és stílus helyi adaptációjával. Számos ilyen kard került elő *Kofun*-korszakbeli sírokból, valamint a híres *Shōsōin*-ből (正倉院), amely egy raktárépület Narában, és eredetileg *Shōmu* császár (聖武天皇) személyes tárgyainak megőrzésére szolgált.

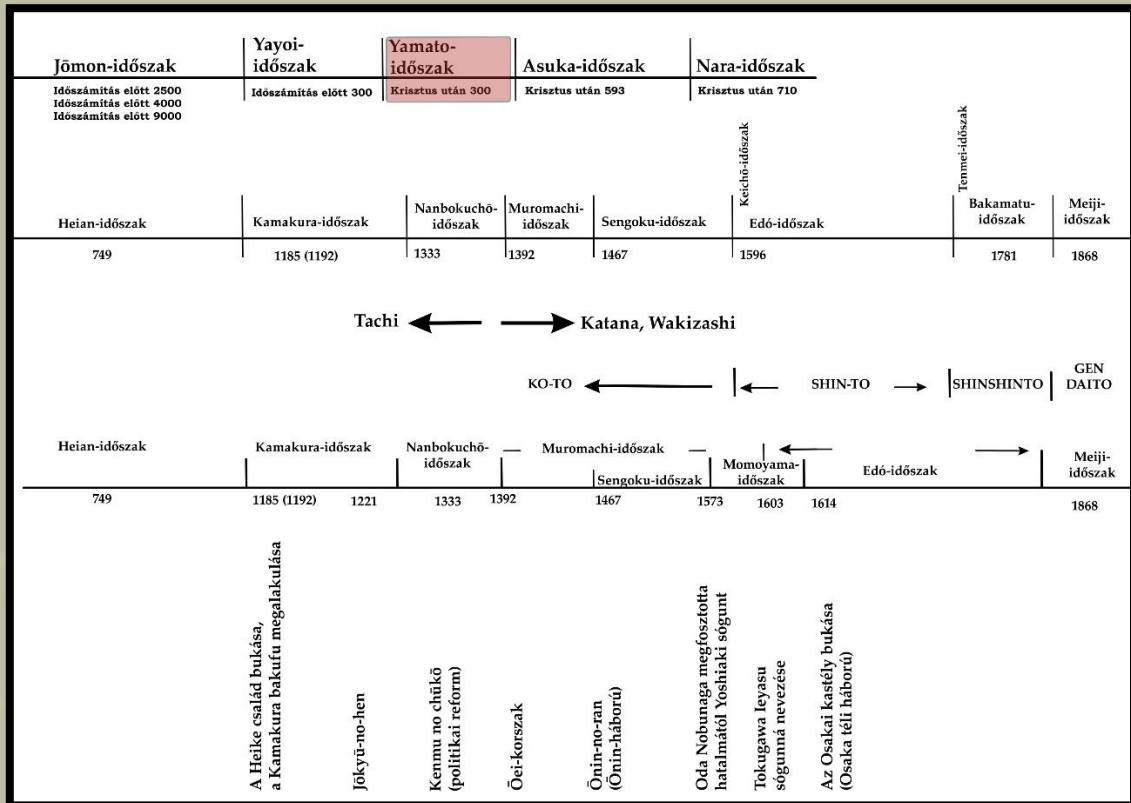
A *Shōsōin* gyűjteményében 55 kardot azonosítottak, amelyek közül sok az úgynevezett *warabite-tachi* (蕨手太刀) típusba tartozik. A „*warabi*” (蕨) egy Japánban honos, ehető vadnövény, a parlagfű, amelynek szára a végén jellegzetesen felfelé görbül. A kard markolatának formája emlékeztetett e növény hajlott szárára, innen ered a megnevezés.

A *warabite-tachi* nemcsak a korai japán kardformák egyike, hanem fontos példája a funkcionális és esztétikai formavilág összeolvadásának a japán fegyverművészet korai szakaszában.

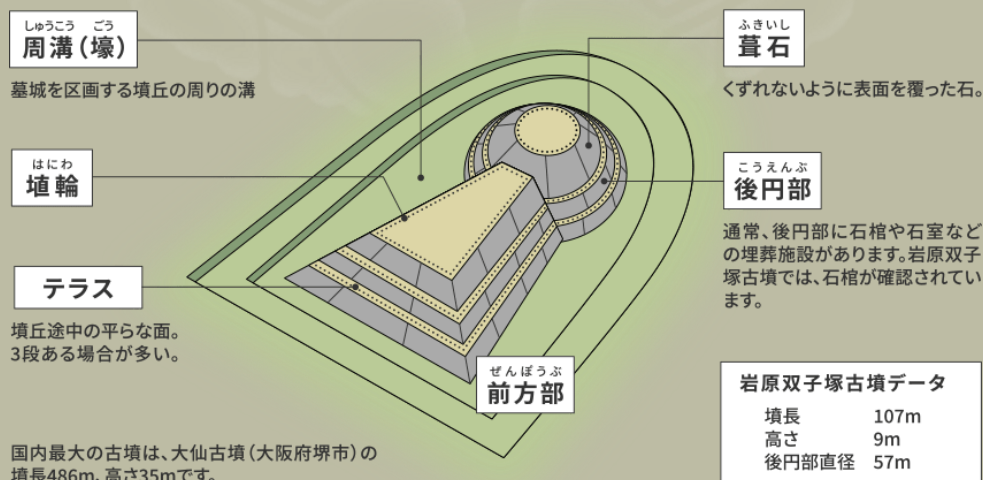

A fordítás az alábbi cikk felhasználásával történt: <https://studyingjapanesewords.com/2017/07/21/trashed-2/>

2. rész

A *Kofun*-kultúra (古墳) a 4., 5. és 6. század folyamán alakult ki Japánban. A *kofunok* hatalmas méretű temetkezési dombok, amelyeket befolyásos uralkodók számára emeltek. Ezek közül sok úgynevezett *zenpō-kōen-fun* (前方後円墳) formájú: elől négyzetes, hátul félköríves – madártávlatból nézve kulcslyuk alakzatot formálnak.

A legnagyobb ilyen sírdomb az *Ōsaka* városában található *Nintoku Tennō Ryō* (仁徳天皇陵), amely *Nintoku* császár nyughelyének tartott építmény. Méretei impozánsak: 480 méter hosszú, 305 méter széles és 35 méter magas.

A *kofunok* belsejében kardokat, páncélokat, bronztükröket, ékszereket, vasból és más fémekből készült szerszámokat találtak. Előfordult, hogy a vas nyers formában is előkerült. Mivel a vas akkoriban rendkívül értékesnek számított, kizárólag az uralkodó réteg birtokolhatta.

A *kofunok* környezetét gyakran díszítették *haniwa* (埴輪) agyagszobrokkal, amelyek különféle alakokat – embereket, állatokat, házakat vagy egyszerű csőformákat – ábrázoltak. A *haniwa*-k rendeltetésére több elmélet is létezik.

Egyes feltételezések szerint támfalként szolgáltak, míg mások szerint a szent területet választották el velük a közönséges földtől. A tudomány még mindig vizsgálja pontos funkciójukat.

Harcosokat ábrázoló *haniwa* figurák.

Eredetileg a *haniwa* (埴輪) agyagszobrok egyszerű, cső alakú formák voltak. Idővel azonban egyre díszesebbé és változatosabbá váltak: megjelentek köztük mosolygó embereket, katonákat, kutyákat nyakukban csengővel, kalapot viselő nőket, parasztokat, házakat, majmokat, hajókat, madarakat és még sok más alakot ábrázoló figurák. Némelyik meglepően bonyolult kidolgozású, és sokuk kifejezetten bájos, sőt aranyos megjelenésű.

A figurák részletessége azt is sugallja, hogy az akkori emberek meglehetősen összetett ruházatot viseltek. A *haniwa*-k különösen népszerűek a japán gyerekek körében is: egy időben még gyerekeknek szóló tévéműsor főszereplője is egy *haniwa* figura volt.

Ezek a szobrocskák fontos kulturális forrásokként szolgálnak: betekintést nyújtanak az akkori emberek életébe, szokásaiba, és társadalmuk felépítésébe. Az ábrázolt arckifejezések szinte kivétel nélkül vidámak és mosolygósak – mintha a *Kofun*-kor embereinek életéről derűs képet kívánnának közvetíteni.

A „*Nihon Shoki*” (日本書紀 – Japán krónikája), a legrégebbi fennmaradt japán történelemkönyv, amely a *Nara*-korban íródott, azt állítja, hogy a *haniwa*-k eredetileg a síroknál alkalmazott emberáldozat helyettesítésére szolgáltak. Ezt az elméletet azonban a modern tudományos kutatások még nem erősítették meg.

Egy másik hatalmas *kofun*-t, az oszakai *Ōgonzuka Kofun*-t (黄金塚古墳) is feltárták, ahol többek között egy kardot és bronztükröket találtak.

Az alábbiak egy főiskolai órán készült jegyzetfüzetemből származnak:

A professzor arról beszélt, hogyan lehet egy tárgy készítésének idejét meghatározni olyan részletek alapján, mint a tárgyra vésett – akár részben eltűnt – írásjelek. Példaként említett egy kardot, amelynek markolata Japánban készült, míg a pengéje Kínából származott. A kard kerek markolatán kínai írásjelek voltak, köztük a következő: 「中平 [ ] 年」. A harmadik karakter elmosódott, és nem volt pontosan olvasható, de a fennmaradt jelek alapján következtetni lehetett a készítés idejére.

A „中平” (*Chūhei*) egy kínai uralkodói korszak neve volt, amely Kr. u. 184 és 189 közé esett. Az utolsó 「年」 karakter jelentése: „év”. Ez alapján biztosan megállapítható volt, hogy a penge e korszakban, vagyis Kr. u. 184 és 189 között készült.

Ez a kard egy 4. századi sírból került elő – ami jól mutatja, hogy az adott kor japán elitje birtokában voltak értékes, importált tárgyak is, és hogy a kardokat gyakran többféle eredetű alkatrészekből állították össze.

A professzor azt is elmagyarázta, hogy Japán több pontján találtak egymásba fészkelődve elrejtett *dōtaku*-kat (銅鐸)*². Ezek a harang alakú bronztárgyak rituális zenei hangszerek voltak, amelyeket valószínűleg vallási szertartásokon használtak. Az a tény, hogy sok esetben több *dōtaku*-t egymásba helyezve, földbe rejtve találtak meg, arra utal, hogy tulajdonosaik sietve ásták el őket – talán ellenséges támadás idején –, majd gyorsan elmenekültek a helyszínről. A leletkörülmények alapján a kutatók úgy vélik, hogy ezek a tárgyak valamilyen veszély elől történő menekülés során kerültek föld alá, nem pedig tervezett, rituális eltemetés eredményeként.

A régészeti ásatások sok országban időigényesek, fárasztóak, és gyakran hosszú ideig nem hoznak eredményt. Japánban azonban valamivel más a helyzet. Itt gyakran kerülnek elő leletek – még ha nem is mindig pontosan azok, amelyeket keresnek. Ennek oka többek között az is, hogy a japán földterületek hosszú ideje lakottak, és viszonylag sűrűn fordulnak elő múltbéli települések és temetkezési helyek. Ezért a régészeti feltárások során gyakran találnak emlékeket – néha meglepő módon, akár egy modern építkezés közben is.

Ülő szentéyleány*1, a Nemzeti Múzeum tulajdona.

A Tokiói Nemzeti Múzeumban kiállított *dōtaku* (銅鐸)